RADA POWIATU
W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ
ul. Wrocławska 2
55-300 Środa Śląska

**Uchwała Nr XI/67/2011**
**Rady Powiatu w Środzie Śląskiej**
**z dnia 29 września 2011 roku**

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) oraz art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.) w związku z § 4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 24 poz. 128)

**Rada Powiatu w Środzie Śląskiej uchwala, co następuje:**

**§ 1**

Przyjmuje się Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2**

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Środzie Śląskiej.

**§ 3**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Witold Rutkowski

Załącznik
do uchwały Nr XI/67/2011
Rady Powiatu w Środzie Śląskiej
z dnia 29.09.2011r.

# LOKALNY PROGRAM
# OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
# DLA POWIATU ŚREDZKIEGO
# NA LATA 2011-2015



Środa Śląska 2011r.

## WPROWADZENIE

Art. 1 ust. 1. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111 poz. 535 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą również uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne, a ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
-kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Rada Ministrów w drodze rozporządzenia ustanowiła Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 24 poz. 128), który nakłada nowe obowiązki na samorządy województw, powiatów i gmin.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej.

Program opracowany jest do realizacji na lata 2011-2015 przez następujące grupy podmiotów:

- ministrowie właściwi ze względu na charakter działań określonych w Programie,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- oraz samorządy województw, powiatów i gmin.

W realizacji Programu partnerami mogą stać się m.in. organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje i samorząd zawodowe.

Prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego należy między innymi do zadań własnych samorządów powiatów. Działania te polegają na promowaniu zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, a także zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy i wsparcia niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym.

W dniu 29 sierpnia br. Zarząd Powiatu Średzkiego Uchwałą Nr 77/2011 powołał Powiatowy Zespół Koordynujący realizację „Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011 - 2015". W skład zespołu wchodzą przedstawiciele jednostek organizacyjnych powiatu tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Ośrodek Edukacji, Środowiskowy Dom Samopomocy.

Zadaniem powołanego Powiatowego Zespołu Koordynującego jest:

- opracowanie „Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015",
- realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu,
- sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji programu za rok poprzedni i przedkładanie go Zarządowi Powiatu, w terminie do 31 marca każdego roku.

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka. Według statystyk Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w 2007 roku zaburzenia psychiczne dotyczyły już ponad 20% światowej populacji, a liczba osób z zaburzeniami psychicznymi ciągle systematycznie rośnie. Mimo tego system ochrony zdrowia psychicznego w Polsce ciągle nie odpowiada współczesnym standardom i potrzebom społecznym, a przecież psychiczne zakłócają nie tylko równowagę psychiczną, ale i zdolność efektywnego funkcjonowania, zakłócają relacje z rodziną, w miejscu pracy i

w środowisku sąsiedzkim. Konsekwencją takiej sytuacji są nie tylko straty zdrowotne, ale i straty postrzegane w kategoriach ekonomiczno - społecznych. Zdrowie psychiczne jest, więc wartością, która wychodzi poza dobro jednostki, dobro rodziny i staje się także dobrem ogólnym, staje się wartością społeczną.

Przedstawiony poniżej Program jest dokumentem, który w sposób usystematyzowany obrazuje dotychczasowe działania prowadzone przez powiat i jego jednostki organizacyjne oraz planowane na lata 2011-2015 zgodnie z potrzebami i adekwatnie do możliwości organizacyjnych i finansowych. Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015 zakłada podnoszenie wiedzy i świadomości w zakresie postrzegania osób z zaburzeniami psychicznymi, budowanie lokalnego systemu wsparcia oraz podjęcia działań i wyznaczenia celów na kolejne lata.

## 1. DIAGNOZA SYTUACJI I ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE POWIATU

Powiat Średzki usytuowany jest w centralnej części województwa dolnośląskiego, 30 km na zachód od jego stolicy - Wrocławia. Jego ogólna powierzchnia wynosi 703,68 km kw. W skład powiatu wchodzi pięć gmin są to: gmina miejsko-wiejska: Środa Śląska, oraz gminy wiejskie: Kostomłoty, Udanin, Malczyce, Miękinia. Ogółem w powiecie średzkim znajduje się 117 miejscowości.
Powiat liczy 50 484 (stan na 31.12.2010r.) mieszkańców, w tym: kobiet – 24.777, mężczyzn- 25.707.
8.952 osoby mieszkają w Środzie Śląskiej - jedynym mieście na terenie powiatu, a 41.532 osoby zamieszkują na terenie wiejskim.

W powiecie średzkim mieszka około 7000 osób niepełnosprawnych co stanowi ok. 14 % ludności powiatu. Zdecydowana większość spośród niepełnosprawnych mieszkańców powiatu średzkiego to osoby zawodowo bierne, czyli takie, które nie mają pracy i jej nie szukają, bądź też szukają pracy, ale nie są zdolne do jej podjęcia.

Na dzień 31 grudnia 2010r. w ewidencji osób niepełnosprawnych Powiatowego Urzędu Pracy w Środzie Śląskiej figurowało ogółem 208 mieszkańców powiatu średzkiego, w tym 174 to osoby zarejestrowane jako bezrobotne oraz 34 osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy nie posiadające statusu osoby bezrobotnej. Wśród osób niepełnosprawnych z podłożem psychicznym (zaburzenia psychiczne, upośledzenie umysłowe) obecnie zarejestrowane są 64 osoby, co stanowi 30,7% ogółu niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP.
Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:
- **osoby niepełnosprawne prawnie**, czyli mające odpowiednie, aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przez uprawniony do tego organ,
- **osoby niepełnosprawne biologicznie**, czyli nie mające orzeczenia o niepełnosprawności, ale deklarujące całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności.

## BAZA POWIATU ŚREDZKIEGO SŁUŻĄCA WSPARCIU I OPIECE NAD OSOBAMI ZE SCHORZENIAMI PSYCHICZNYMI

Osoby z zaburzeniami psychicznymi, na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, to osoby:
- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo,
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Realizatorami opieki psychiatrycznej oraz wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu średzkiego są:

1. **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej**, realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej i polityki pro rodzinnej, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

oraz wynikające z potrzeb środowiska. Rolą Centrum jest niesienie pomocy, wsparcia i zrozumienia dla osób, które z różnych powodów i przyczyn są niezaradne życiowo bądź pozostawione „same sobie". Wspiera osoby chore psychicznie w ramach realizowanych zadań, programów i projektów oraz dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej m.in. kontynuuje zapoczątkowany w 2008 roku systemowy projekt „Szczęśliwi, bo razem" skierowany do osób niepełnosprawnych z terenu powiatu średzkiego, którzy są klientami korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej – instytucjonalnych form pomocy społecznej tj. Powiatowego Ośrodka Wsparcia lub Warsztatu Terapii Zajęciowej, nieaktywnymi zawodowo oraz są w wieku aktywności zawodowej. Celem głównym tego projektu jest: aktywizacja społeczna, zawodowa i zdrowotna osób niepełnosprawnych. Projekt ma zapobiec wykluczeniu osób niepełnosprawnych z życia społecznego, zmotywować do podjęcia pracy, wyposażyć w nowe umiejętności, które zaowocują w przyszłości lepszą adaptacją społeczną oraz samodzielnym radzeniem sobie w życiu codziennym.

2. **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Środzie Śląskiej,** działający przy PCPR, w skład którego wchodzą lekarze o specjalnościach: psychiatra, neurolog, ortopeda, otolaryngolog, okulista, pediatra, internista, oraz psycholodzy, pedagog, pracownicy socjalni i doradca zawodowy, realizuje zadania z zakresu orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W 2010r. zespół rozpatrzył 1050 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz o ustalenie niepełnosprawności. 798 osób powyżej 16 roku życia oraz 164 dzieci zaliczono do stopnia niepełnosprawności, w tym 397 kobiet i 63 dziewczyny oraz 401 mężczyzn i 101 chłopców. Spośród tych niepełnosprawnych 111 osób to osoby z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym, w tym 44 kobiety i 3 dziewczyny oraz 57 mężczyzn i 7 chłopców. Zespół wydał 302 legitymacje osób niepełnosprawnych w tym 60 legitymacji dla osób przed ukończeniem 16 roku życia i 242 legitymacje po ukończeniu 16 roku życia, wypożyczono sprzęt rehabilitacyjny 51 osobom, a także udzielono osobom niepełnosprawnym 1570 informacji o przysługujących im prawach i możliwościach korzystania z różnego rodzaju form pomocy.

3. **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** również działający przy PCPR, jest placówką zapewniającą szeroko rozumiane poradnictwo specjalistyczne obejmujące m.in. poradnictwo i pomoc psychoterapeutyczną oraz psychologiczną osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej, a wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. W ramach interwencji udzielana jest pomoc psychologiczna osobom bezpośrednio dotkniętym kryzysem bądź ich bliskich. Interwencją zostały objęte rodziny, w których wystąpiły takie problemy jak:

- choroba psychiczna,
- nadużywanie i uzależnienie od środków psychoaktywnych,
- przemoc domowa,
- zaburzenia rozwojowe, emocjonalne, behawioralne, adaptacyjne przejawiane przez dzieci i młodzież,
- inne kryzysy, u źródeł których tkwią: choroba somatyczna w rodzinie, współuzależnienie, rozpad rodziny, problemy małżeńskie.

Tylko w ostatnim kwartale 2010r. pomocą psychologiczną zostało objętych 143 osoby.

4. **Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej,** dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz realizuje programy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawni z zaburzeniami psychicznymi to specyficzna grupa. Ich aktywność zawodowa jest jednym z elementów procesu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Praca zgodna z kwalifikacjami daje niepełnosprawnym z zaburzeniami psychicznymi możliwość uczestniczenia w życiu społeczno-gospodarczym naszego powiatu oraz jest gwarantem poczucia własnej wartości,

samorealizacji i samodzielności materialnej. Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, rehabilitacja osoby niepełnosprawnej powinna obejmować zarówno rehabilitację leczniczą, psychiczną, społeczną, jak i zawodową. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego oraz umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Dla osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności prowadzone są specjalistyczne konsultacje indywidualne z doradcami zawodowymi i pośrednikami pracy w zakresie możliwości podejmowania pracy zawodowej na lokalnym rynku pracy (w zakładach pracy chronionej) oraz zajęcia grupowe aktywizujące zawodowo. Dla osób niepełnosprawnych prowadzona jest również usługa związana z planowaniem działań aktywizujących zawodowo – Indywidualny Plan Działania, przewidujący ograniczenia zdrowotne utrudniające podejmowanie pracy w warunkach standardowego zatrudnienia pełnoetatowego. Z tego rodzaju konsultacji skorzystało w 2010 roku 171 osób, w tym 12 bezrobotnych posiadających statut osób poszukujących pracy. Organizowane są również spotkania informacyjne, które mają na celu wprowadzenie osoby niepełnosprawne na rynek pracy, m.in. branża ochroniarska i usługi porządkowe. Na takim spotkanie w 2010 roku zaproszonych zostało 10 osób. W zakresie pośrednictwa pracy organizowane są giełdy pracy, na których wyżej wymienione osoby, mają szansę zaistnieć w bezpośrednich kontaktach z pracodawcami oferującymi zatrudnienie dla wszystkich z problemami zdrowotnymi uniemożliwiającymi podejmowanie pracy w standardowych warunkach gdzie wymagana jest pełna sprawność psycho-ruchowa. W 2010 roku zorganizowano 1 giełdę na stanowisko: sprzątaczki, dla kandydatki z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. W efekcie na rozmowy kwalifikacyjne została zaproszona jedna osoba jednak nie została zatrudniona. Dla osób niepełnosprawnych przeznaczone są również staże zawodowe oraz możliwość podejmowania środków na rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej. Staże zawodowe, dają opisywanym osobom szansę nauki konkretnego zawodu i obowiązków na stanowiskach pracy najczęściej przystosowanych do możliwości zdrowotnych osób bezrobotnych ograniczeniami zdrowotnymi. W Urzędzie Pracy dla osób niepełnosprawnych przygotowane są również porady indywidualne i zajęcia grupowe w Klubie Pracy, w ramach których napisać można dokumenty aplikacyjne, uzyskać informacje na temat sposobów i metod poszukiwania pracy oraz prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych.

**Zajęcia aktywizacyjne,** które obejmują następujące zagadnienia:

A. **Drogi poszukiwania pracy, mające na celu** podniesienie wiary w siebie, motywacji do działania, aktywnego poszukiwania pracy, a także zwiększenie zdolności dostosowywania się do zmieniających się warunków panujących na lokalnym rynku pracy.
B. **Warsztat samopoznania, mający na celu** wzbudzenie motywacji do poszukiwania pracy, poznanie mocnych i słabych stron oraz predyspozycji zawodowych uczestników zajęć i wykorzystanie zdobytej wiedzy w życiu codziennym.
C. **Dokumenty aplikacyjne, mające na celu** poznanie zasad sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz nabycie praktycznych umiejętności poprawnego pisania dokumentów aplikacyjnych.
D. **Rozmowa kwalifikacyjna, mająca na celu** przygotowanie do jak najkorzystniejszego zaprezentowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej oraz wskazanie istotnych elementów podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

5. **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Środzie Śląskiej** zapewnia opiekę, edukację oraz przygotowanie zawodowe dzieciom i młodzieży upośledzonej (niepełnosprawnej) umysłowo w stopniu lekkim i umiarkowanym. W placówce w roku szkolnym 2009/2010 przebywało 97 dzieci, z czego 65 osoby było upośledzone w stopniu lekkim, a 32 w stopniu umiarkowanym. Są to dzieci i młodzież z różnorodnymi dysfunkcjami rozwojowymi. Kadra ośrodka stara się organizować proces kształcenia tak, by w pełni odpowiadał potrzebom i możliwością dzieci. Ośrodek organizuje następujące etapy kształcenia: nauczanie zintegrowane (I-III), szkoła podstawowa (IV-VI), gimnazjum (I-III), zasadnicza szkoła zawodowa (I- III), nauczanie indywidualne dla uczniów ,

którzy nie są w stanie realizować obowiązku szkolnego ze względu na swój stan zdrowia. Ośrodek zapewnia szereg zajęć pozalekcyjnych, których celem jest usprawnianie, stymulowanie, korygowanie istniejących dysfunkcji rozwojowych. Poprzez te zajęcia dzieci odkrywają w sobie nowe możliwości, nabierają pewności i wiary w to, że mogą osiągnąć sukces. Niepełnosprawność umysłowa odnosi się do sfery poznawczej, motorycznej, emocjonalno-społecznej. Dlatego poza podstawowymi celami edukacyjnymi placówka zapewnia uczniom uczestniczenie w zajęciach rewalidacyjnych, których celem jest usprawnianie, korygowanie i stymulowanie istniejących dysfunkcji rozwojowych. Mocną strona Ośrodka jest jego kameralność, która umożliwia rozwijanie się i ugruntowanie pozytywnych, osobistych kontaktów między gronem pedagogicznym a uczniami. Jakość tych kontaktów jest podstawowym filarem wspierającym rozwój uczniów a także podstawowym czynnikiem chroniącym przed zaburzeniami psychicznymi. Atmosfera oparta na szacunku i akceptacji wychowanków sprzyja modelowaniu prospołecznych zachowań a także psychospołecznych umiejętności istotnych w relacjach z rówieśnikami jak i dorosłymi. Przyjazne relacje dorosły-dziecko umożliwiają błyskawiczne wychwycenie niuansów w zachowaniu ucznia i szybką reakcję dorosłych poprzez podjęcie konstruktywnych działań. Poczucie wspólnoty (uznane również za silny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych np. przemocowych) powstaje poprzez wspólne organizowanie nauczycieli wraz z uczniami imprez artystycznych, sportowych itp. o zasięgu szkolnym a także lokalnym. Ochrona zdrowia psychicznego uczniów odbywa się również poprzez realizację zadań zawartych w programie wychowawczym, profilaktycznym, promocji zdrowia a także poprzez uczestniczenie w programach zewnętrznych (np. fundusze europejskie, UNICEF). Działania mediacyjne, interwencyjne, terapeutyczne podejmowane w formie indywidualnej lub grupowej przez psychologa i pedagoga szkolnego wpisują się również w zakres czynników chroniących zdrowie psychiczne uczniów placówki. Istniejący w Ośrodku klimat bezpieczeństwa emocjonalnego oraz możliwość uzyskania wsparcia ze strony osób dorosłych w dużym stopniu ogranicza podejmowanie przez uczniów na terenie szkoły zachowań destrukcyjnych niebezpiecznych dla ich zdrowia psychicznego.

6. **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Śląskiej** udziela dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Do zadań poradni należy w szczególności:
   - diagnozowanie: poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, przyczyn trudności w funkcjonowaniu emocjonalno-społecznym, przyczyn trudności w mówieniu, zainteresowań i preferencji dotyczących obszarów aktywności zawodowej,
   - terapia: dzieci i młodzieży z zaburzeniami emocjonalnymi, dzieci i młodzieży z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym, dzieci i młodzieży z trudnościami w czytaniu, pisaniu i liczeniu, dzieci z opóźnionym rozwojem mowy i z wadami wymowy ,
   - profilaktyka: uzależnień, zaburzeń zachowania, przemocy w szkole i rodzinie zaburzeń relacji dzieci i młodzieży z rodzicami, nauczycielami oraz grupą rówieśniczą, trudności w czytaniu, pisaniu liczeniu i mówieniu,
   - współpraca przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi.

7. **Powiatowy Ośrodek Edukacji w Środzie Śląskiej** jest placówką doskonalenia nauczycieli realizującą następujące zadania: wspomaganie kadry kierowniczej oraz nauczycieli, prowadzenie doradztwa merytorycznego i metodycznego, organizowanie różnorodnych form doskonalenia nauczycieli, upowszechnianie wiedzy pedagogicznej, organizacja konkursów oraz promocja dzieci i młodzieży uzdolnionej wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami, profilaktyka i promocja zdrowia. W ramach profilaktyki i promocji zdrowia oprócz kursów doskonalących dla nauczycieli organizowane są spotkania szkolnych koordynatorów edukacji zdrowotnej w ramach Otwartej Pracowni Profilaktyki i Promocji Zdrowia, tworzenie sieci szkół promujących zdrowie oraz promocja i realizacja międzynarodowego programu "Przyjaciele Zippiego" promującego zdrowie,

odporność psychiczną i dobre samopoczucie małych dzieci. „Przyjaciele Zippiego" to międzynarodowy program promocji zdrowia psychicznego dla dzieci w wieku 5-8 lat, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. Uczy różnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonali relacje dzieci z innymi ludźmi. Nie koncentruje się on na dzieciach z konkretnymi problemami czy trudnościami, ale promuje zdrowie emocjonalne wszystkich małych dzieci. Program jest realizowany w przedszkolach i szkołach podstawowych w formie 24 spotkań, raz w tygodniu, składających się na sześć części tematycznych: uczucia, komunikacja, przyjaźń, rozwiązywanie konfliktów, przeżywanie zmiany i straty, dajemy sobie radę. Powiatowy Ośrodek Edukacji jest koordynatorem, organizatorem lub współorganizatorem szeregu cyklicznych akcji i imprez promujących zdrowie o zasięgu powiatowym.

8. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej oraz filia w Piersnie** są placówkami pobytu dziennego typu A- czyli, dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz typu B- czyli dla osób upośledzonych umysłowo. Liczba miejsc w każdej placówce wynosi 30. Obie placówki zapewniają 8 godzinny pobyt dzienny w dni powszednie od poniedziałku do piątku realizując rehabilitację społeczną rozumianą jako proces ciągły, dążący do pełnienia przez jego uczestników odpowiednich dla płci i wieku ról społecznych. Przez co najmniej 6 godzin dziennie w placówkach prowadzone są zajęcia m.in. w pracowni rehabilitacyjnej, społecznej, kulinarnej, gospodarstwa domowego, muzycznej krawiecko-hafciarskiej, komputerowej. Usługi świadczone w ŚDS obejmują w szczególności:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowania pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udziałem w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- poradnictwo psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek służby zdrowia,
- niezbędną opiekę,
- terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- rehabilitację ruchową, w tym zajęcia rehabilitacyjne z zakresu kinezyterapii, zajęcia przy udziale urządzeń i sprzętów rehabilitacyjnych,
- ciepły posiłek w ramach treningu kulinarnego,
- zajęcia i działania z zakresu rehabilitacji zawodowej, przygotowujące do podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

**Terapia zajęciowa prowadzona w Środowiskowym Domu Samopomocy** – to usprawnianie za pomocą określonych czynności, zajęć i pracy. Terapeuta zajęciowy angażuje uczestnika w czynności zaprojektowane tak, by sprzyjały przywróceniu maksymalnego, możliwego funkcjonowania, pomagały uczestnikom terapii spełnienie wymagań stawianych przed nimi przez ich środowisko społeczne i domowe, przyszłą pracę zawodową oraz by mogli brać pełniejszy udział w życiu społecznym. W toku terapii zajęciowej uczestnicy ŚDS wykonują pożyteczne, zorganizowane czynności mające podtrzymać ich aktywność, odwracać uwagę od niepokojących myśli i wyobraźni, przywracać utraconą sprawność i przez zlecanie trudniejszych prac przygotować ich do samodzielnego życia.

**Terapia zajęciowa** – to celowe organizowanie zajęć wytwórczych za pomocą prostych narzędzi i materiałów naturalnych (drewno, skóra, glina, papier) w celu poprawy czynności, zwiększenia

zakresu ruchów, siły mięśni osób usprawnianych. Oprócz usprawniania ruchowego wzmacnia psychikę, służy preorientacji zawodowej.

**Cele terapii zajęciowej** w odniesieniu do poszczególnych osób powinny być zawsze określane indywidualnie. Wszystkie działania terapeuty muszą być dostosowane do sytuacji uczestnika, czyli do jego zmniejszonej wydolności psychicznej, obniżonej sprawności fizycznej, zaniżonej motywacji, aktualnego stanu zdrowia i samopoczucia.

Terapia zajęciowa z punktu widzenia potrzeb uczestnika może spełniać następujące zadania:

- usprawniać fizycznie,
- usprawniać psychicznie,
- usprawniać społecznie, w tym dawać wytyczne do wyboru zawodu.

Istotnym elementem terapii zajęciowej jest aktywizacja uczestników.

**Aktywizacja** - czyli zespół działań mających na celu włączanie osób do udziału w różnych dziedzinach życia jest wyrazem czynnego trybu życia, chęci działania oraz sposobem leczenia wielu chorób i zaburzeń. Problem aktywizacji nabiera szczególnego znaczenia u osób, które z różnych powodów – dysfunkcji fizycznej, umysłowej lub psychicznej – nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. Aktywizacja uczestników terapii zajęciowej powinna objąć wszystkie możliwe zakresy – od czynności samoobsługowych i porządkowych w najbliższym otoczeniu, po czynności na rzecz innych osób. W procesie aktywizacji każdy uczestnik terapii zajęciowej jest traktowany indywidualnie i podmiotowo. Z wielu zaoferowanych propozycji sam wybiera formę zajęć, która najbardziej odpowiada jego potrzebom, zainteresowaniom i możliwościom. Brak aktywności, kontaktów, pomocy ze strony innych osób daje poczucie własnej nieprzydatności, prowadzi do poczucia krzywdy, izolacji i osamotnienia. Prowadzone zajęcia aktywizujące w ŚDS mają za zadanie przeciwdziałać takim odczuciom.

9. **Warsztat Terapii Zajęciowej**, utworzony w 2004r.z inicjatywy PCPR, przez Dolnośląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „OSTOJA" we Wrocławiu. Podstawowym celem działania warsztatu stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja celu warsztatu odbywa się poprzez zastosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy. WTZ prowadzi działalność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły 18 rok życia i fnają wskazanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności do udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez terapie zajęciową. Terapia realizowana jest na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji, opracowanego stosownie do potrzeb i możliwości każdego z uczestników warsztatu, którzy rozwijają swoje umiejętności w odpowiednio przygotowanych pracowniach: reedukacji i umiejętności społecznych, ogrodniczo-porządkowych, gospodarstwa domowego, komputerowej i integracji z UE, arteterapii i rękodzieła. Psycholog prowadzi zajęcia indywidualne i grupowe dla uczestników warsztatu. Prowadzona jest również aktywna rehabilitacja ruchowa, zarówno grupowo jak i indywidualnie. Warsztat jest placówką pobytu dziennego dla 25 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

10. **Ośrodek Rewalidacyjny w Środzie Śląskiej**, został zorganizowany z inicjatywy rodziców zamieszkałych w Środzie Śląskiej i na terenie powiatu średzkiego – członków Stowarzyszenia Ostoja, jako jednostka organizacyjna, zaspokajająca potrzeby rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi, blisko ich miejsca zamieszkania. Działalność Ośrodka Rewalidacyjnego w Środzie Śląskiej skupia się na wieloprofilowym usprawnianiu dzieci z dysfunkcjami układu nerwowego i pomocy psychopedagogicznej dla rodzin wychowujących dzieci i młodzież niepełnosprawną. Celem realizowanego przez ośrodek programu jest diagnostyka neurorozwojowa oraz kompleksowa ocena poziomu funkcjonowania psychomotorycznego dzieci z zaburzeniami w rozwoju.

11. **Dom Opieki Caritas Archidiecezji Wrocławskiej im. Ks. Jana Schneidera w Malczycach** jest placówką stacjonarną o zasięgu ponadlokalnym, przeznaczoną dla 36 osób. Dom funkcjonuje w sposób zapewniający właściwy zakres usług zgodny ze standardami określonymi dla tego typu domu i świadczy usługi w zakresie następujących potrzeb:

- bytowych – miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież, obuwie itp.,
- opiekuńczych - pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, działanie pielęgnacyjne, udzielanie niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych, utrzymywanie kontaktów z rodziną mieszkańców, organizowanie pogrzebów mieszkańców,
- wspomagających - polegających na wzmocnieniu postaw nakierowanych na rozwój i aktywność własną pensjonariuszy.

W celu podniesienia jakości życia mieszkańców placówki, na terenie domu funkcjonuje zespół opiekuńczo-terapeutyczny, składający się z pielęgniarek, opiekunek, pokojowych, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego, pracownika kulturalno-oświatowego oraz rehabilitanta. W placówce realizowana jest terapia zajęciowa (arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia, terapia poprzez pracę) i rehabilitacja ruchowa. Wszyscy mieszkańcy objęci są opieką psychologa oraz w miarę potrzeby opieką lekarza psychiatry. Podopieczni wożeni są również na konsultacje specjalistyczne (kardiolog, ortopeda, endokrynolog, onkolog, dermatolog) do Środy Śląskiej, Wrocławia i Legnicy. Na dzień 31 grudnia 2010 roku w placówce przebywało 36 mieszkańców (21 kobiet i 15 mężczyzn). 95% mieszkańców to osoby niepełnosprawne z orzeczeniem o niepełnosprawności.

12. **Ośrodki Pomocy Społecznej**, które na poziomie gmin prowadzą działania w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym zgodnie z ustawą o pomocy społecznej zobowiązane są do udzielania pomocy zarówno osobom niepełnosprawnym jak i ich rodzinom. W powiecie średzkim są to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaninie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malczycach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miękini.

13. **Zakłady Opieki Zdrowotnej,** świadczące usługi w ramach kontraktu z NFZ (zgodne z informacją Dolnośląskiego Oddziału NFZ, stan na: sierpień 2011r.)

| Gmina | Lp. | Zakład Opieki zdrowotnej | Poradnie/ Oddziały/Świadczenia |
|---|---|---|---|
| Środa Śląska | 1 | **Polskie Centrum Zdrowia Środa Śląska Szpital Specjalistyczny Przychodnia Specjalistyczna** ul. Kolejowa 16A, 55-300 Środa Śląska | **Leczenie szpitalne:**<br>Świadczenia w Izbie Przyjęć UE<br>Izba Przyjęć<br>Chirurgia Ogólna- hospitalizacja<br>Choroby Wewnętrzne-hospitalizacja<br>Położnictwo i Ginekologia- hospitalizacja<br>Neonatologia- hospitalizacja<br>Pediatria- hospitalizacja<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Okulistyki<br>Poradnia Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu<br>Poradnia Położnictwa i Ginekologii<br>**Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Opieka hospicyjna i paliatywna**<br>Porada w Poradni Medycyny Paliatywnej<br>Świadczenia w Hospicjum Domowym |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 2 | **NZOZ ELMED**<br>ul. Mostowa 19<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Alergologii<br>Poradnia Diabetologii<br>Poradnia Dermatologii i Wenerologii<br>Poradnia Położnictwa i Ginekologii<br>Poradnia Otolaryngologiczna<br>Poradnia Okulistyki<br>Poradnia Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu<br>Poradnia Chirurgii Ogólnej<br>Poradnia Kardiologii<br>Poradnia Neurologii<br>Poradnia Urologii<br>**Leczenie stomatologiczne:**<br>Świadczenia ogólnostomatologiczne<br>Świadczenia chirurgii stomatologicznej i periodontologii |
| | 3 | **NZOZ ESKULAP**<br>ul. Daszyńskiego 17 a<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Położnictwa i Ginekologii |
| | 4 | **NZOZ PULS**<br>ul. Konstytucji 3 Maja 7<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Chirurgii Ogólnej<br>Poradnia Dermatologii i Wenerologii<br>Poradnia Otolaryngologiczna |
| | 5 | **NZOZ HIPOKRATES**<br>ul. Białoskórnicza 22<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 6 | **NZOZ HIPOKRATES**<br>ul. Średzka 1<br>Rakoszyce<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 7 | **NZOZ Specjalistyczna Poradnia Psychiatryczno-Psychologiczna**<br>ul. Targowa 1f<br>55-300 Środa Śląska | **Opieka Psychiatryczna i Leczenie Uzależnień:**<br>-świadczenia zdrowia psychicznego dla dorosłych |
| | 8 | **NZOZ „CENTRUM"**<br>**Ul. Konstytucji 3 Maja 7**<br>**55-300 Środa Śląska** | **Opieka Psychiatryczna i Leczenie Uzależnień:**<br>Świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu<br>(w ramach poradni świadczą usługi: psychiatra, psycholog, terapeuta uzależnień, terapeuta rodzinny) |
| | 9 | **Praktyka Lekarza Rodzinnego Danuta Krzyczkowska - Łabatczyk**<br>Szczepanów ul. Średzka 19<br>55-300 Środa Śląska | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 10 | **NZOZ "Przychodnia Kosmonautów" S.p. z o.o.**<br>ul. Mostowa 19<br>55-300 ŚRODA ŚLĄSKA | **Rehabilitacja lecznicza**<br>-Rehabilitacja ogólnoustrojowa w ośrodku<br>-Lekarska ambulatoryjna opieka rehabilitacyjna<br>-Fizjoterapia ambulatoryjna |
| | 11 | **NZOZ "MARCONI" Sp. z o.o.** | **Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze:** |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ul. Konstytucji 3 Maja 7<br>55-300 Środa Śląska | - świadczenia w pielęgnacyjnej opiece długoterminowej |
| | 12 | **Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu**<br>ul. Konstytucji 3 Maja 7a<br>55-300 Środa Śląska | **Ratownictwo medyczne:**<br>-Świadczenia udzielane przez podstawowe zespoły ratownictwa medycznego- UE<br>-Świadczenia udzielane przez specjalistyczne zespoły ratownictwa medycznego- UE<br>-Świadczenia udzielane przez podstawowe zespoły ratownictwa medycznego<br>-Świadczenia udzielane przez specjalistyczne zespoły ratownictwa medycznego |
| | 13 | **NZOZ GRETA-DENT**<br>ul. Daszyńskiego 16c<br>55-300 Środa Śląska | **Leczenie stomatologiczne:**<br>-świadczenia ogólno stomatologiczne<br>-świadczenia chirurgii stomatologicznej i periodontologii |
| | 14 | **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Dorota Wysocka**<br>ul. Konstytucji 3 Maja 7<br>55-300 Środa Śląska | **Leczenie stomatologiczne:**<br>-świadczenia ogólno stomatologiczne dla dzieci i młodzieży do ukończenie 18 r.ż. |
| | 15 | **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Alicja Rejniak –Lis**<br>pl. Wolności 7-9/3<br>55-300 Środa Śląska | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| | 16 | **NZOZ Unident Poradnia Stomatologiczna**<br>ul. Średzka 1<br>Rakoszyce, 55-300 Środa Śląska | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| Kostomłoty | 17 | Zakład Usług Medycznych<br>ul. Szpitalna 13<br>Kostomłoty | **Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Dermatologii i Wenerologiczna<br>Poradnia Endokrynologii<br>Poradnia Okulistyki<br>Poradnia Otolaryngologii<br>Poradnia Położnictwa i Ginekologii<br>Poradnia Reumatologiczna<br>**Rehabilitacja lecznicza**<br>Fizjoterapia ambulatoryjna |
| | 18 | **NZOZ Przychodnia Lekarska Z.A.Med**<br>ul. Szpitalna 13<br>Kostomłoty | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| Udanin | 19 | **NZOZ Jacek Krajewski**<br>Udanin 88 | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 20 | **NZOZ Jacek Krajewski**<br>Ujazd Górny 26 | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 21 | **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska**<br>Udanin 88 | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| | 22 | **ALFA-DENT Maciej Cetnarski Prywatna Praktyka Stomatologiczna**<br>Ujazd Górny 26 | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| Malczyce | 23 | **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej**<br>ul. Mickiewicza 6, Malczyce | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 24 | **Jakub Rahimi- Prywatne Usługi Stomatologiczne** | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | ul. Mickiewicza 6<br>Malczyce | |
| | 25 | **Indywidualna Praktyka Lekarska**<br>**Lidia Modlińska**<br>ul. Szkolna 6/44<br>Malczyce | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| Miękinia | 26 | **Dolnośląskie Centrum Medyczne**<br>**DOLMED S.A.- Wrocław**<br>**Przychodnia w Miękini**<br>ul. Kolejowa 4<br>55-330 Miękinia | **Podstawowa Opieka Zdrowotna**<br>**Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:**<br>Poradnia Położnictwa i Ginekologii |
| | 27 | **Dolnośląskie Centrum Medyczne**<br>**DOLMED S.A. .- Wrocław**<br>**Przychodnia w Miękini**<br>**Filia w Lutyni**<br>Lutynia ul. Kościuszki 1<br>55-330 Miękinia | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 28 | **Dolnośląskie Centrum Medyczne**<br>**DOLMED S.A. .- Wrocław**<br>**Przychodnia w Miękini**<br>**Filia w Pisarzowicach**<br>Pisarzowice, ul. Wrocławska 27<br>55-330 Miękinia | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 29 | **NZOZ- Praktyka Lekarza Rodzinnego**<br>**Wrocław, filia Miękinia**<br>**Lek.med. Łukasz Kozyra**<br>ul. Lipowa 31<br>55-330 Miękinia | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 30 | **NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego**<br>**Bożena Paździor**<br>Mrozów, ul. Wyzwolenia 20<br>55-330 Miękinia | **Podstawowa Opieka Zdrowotna** |
| | 31 | **Zakład Opiekuńczo Leczniczy dla Dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek**<br>Mrozów ul. Zamkowa 1<br>55-330 Miękinia | **Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze:**<br>- świadczenia w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym |
| | 32 | **NZOZ „Miękinia"**<br>ul. Kolejowa 4<br>55-330 Miękinia | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| | 33 | **NZOZ „Leśnica"**<br>ul. Wyzwolenia 20,<br>Mrozów<br>55-330 Miękinia | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |
| | 34 | **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska**<br>**Aleksandra Spławska**<br>ul. Wrocławska 25<br>Pisarzowice<br>55-330 Miękinia | **Leczenie stomatologiczne:**<br>świadczenia ogólno stomatologiczne |

14. **Stowarzyszenia.**

Na terenie powiatu średzkiego działa szereg organizacji pozarządowych, które w swoich zadaniach statutowych, mają m.in. pomoc osobom niepełnosprawnym, czy też aktywację osób starszych. Są to:

| L.p. | Nazwa stowarzyszenia | Adres |
|---|---|---|
| 1 | Lokomotywa | Konary 72, 55-340 Udanin |
| 2 | Stowarzyszenie Edukacji i Kultury „ Nasza Brzezina" | Brzezina, ul. Kopernika 36, 55-330 Miękinia |
| 3 | Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Głoska i | ul. Główna 20, 55-330 Miękinia |

| | | |
|---|---|---|
| | Okolic | |
| 4 | Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Samorządności | Pisarzowice, ul. Wrocławska 49, 55-330 Miękinia |
| 5 | Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy dla Szpitala Powiatowego w Środzie Śląskiej | ul. Wrocławska 2, 55-300 Środa Śląska |
| 6 | Stowarzyszenie Trzeźwość i Rozwaga- TIR | Brzezina, ul. Dębowa 2, 55-330 Miękinia |
| 7 | Stowarzyszenie Nie Jesteś Sam | ul. Wrocławska 4, 55-300 Środa Śląska |
| 8 | Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych | Brzezina ul. Kasztanowa 3, 55-330 Miękinia |
| 9 | Stowarzyszenie Promyczek | Lisowice, ul. Cyprysowa 4, 55-311 Kostomłoty |
| 10 | Stowarzyszenie Nasze Piotrowice | Piotrowice 35/1, 55-311 Kostomłoty |
| 11 | Stowarzyszenie Rozwoju Środowiska Lokalnego MROZOVIA | Mrozów, ul. B. Chrobrego, 55-330 Miękinia |
| 12 | Stowarzyszenie Przyjaciół Lutyni | Lutynia, ul. Szkolna 7, 55-330 Miękinia |
| 13 | Stowarzyszenie Nasza Szkoła | Piotrowice 79, 55-311 Kostomłoty |
| 14 | Stowarzyszenie Dla Powiatu | ul. Wrocławska 2, 55-300 Środa Śląska |
| 15 | Ludowy Harcerski Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy- ul.1 Maja 4, 55-300 Środa Śląska | ul.1 Maja 4, 55-300 Środa Śląska |
| 16 | Stowarzyszenie Dębowa Kraina | Brzezinka Średzka, ul. Średzka 1, 55-330 Miękinia |
| 17 | Stowarzyszenie Aktywni Lokalnie | Kulin 26, 55-300 Środa Śląska |
| 18 | Miękiński Uniwersytet III Wieku | ul. Kościuszki 41, 55-330 Miękinia |

Diagnoza sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego na terenie powiatu średzkiego została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Wydziału Edukacji, Kultury i Spraw Społecznych uzyskane w toku bieżącej jego działalności, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej, Powiatowego Urzędu Pracy, oraz instytucji, organizacji i stowarzyszeń działających na terenie naszego powiatu.

## 2. PRIORYTETY OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA POWIATU ŚREDZKIEGO NA LATA 2011-2015

Promocja zdrowia psychicznego, czyli upowszechnianie zdrowych stylów życia, oraz zapobieganie jego zagrożeniom w całej populacji oraz w grupach społecznych o szczególnym ryzyku powstawania problemów i zaburzeń psychicznych - są najtańszymi metodami zahamowania tendencji wzrostu liczby osób z zaburzeniami psychicznymi. W świetle powyższego działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w Powiecie Średzkim to przede wszystkim szeroko rozumiana profilaktyka.

1) **Promocja zdrowia psychicznego w przedszkolach i szkołach** - psychoprofilaktyka obejmuje działania zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia zaburzeń psychicznych. Do grupy ryzyka wśród dzieci w wieku szkolnym wchodzą dzieci: z rodzin rozbitych, z rodzin społecznie i ekonomicznie dyskryminowanych, przebywające w warunkach długotrwałego konfliktu rodzinnego. Nieodpowiednie działania wychowawcze są błędami, które grożą zachwianiem równowagi psychicznej dziecka. Okres szkolny: atmosfera rywalizacji, sposób oceniania, rygor, kary, nieprawidłowa postawa nauczyciela może spowodować zagrożenia dla równowagi psychicznej u dzieci wrażliwych. W okresie dojrzewania dzieci mogą mieć trudności z ukształtowaniem wzorców zachowań związanych z normami społecznymi, płcią, a aktywne uczestnictwo w grupie rówieśniczej może być przyczyną zagrożeń związanych z uzależnieniami.
2) **Zapobieganie depresji i samobójstwom** - depresja jest powodem znacznego pogorszenia jakości życia, do inwalidztwa czy śmierci włącznie. Wg WHO (Światowej Organizacji Zdrowia) jest czwartym najpoważniejszym problemem zdrowotnym na świecie. Jest ciężką chorobą, która zwiększa ryzyko samobójstwa i bezwzględnie wymaga pomocy psychiatry. W roku 2010r. samobójstwo było przyczyną ponad 4 tysięcy zgonów w Polsce. Samobójstwo stanowi siódmą pod względem częstości przyczynę zgonu ogółu ludności, a drugą przyczynę zgonów w grupie wiekowej 7-19 lat. Wśród uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich

roczną liczbę prób samobójczych szacuje się na 4-5 tysięcy. Wszystko to wskazuje na potrzebę działań prewencyjnych.

3) **Zapobieganie agresji i przemocy** - przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Agresja i przemoc prowadzi do lęku, depresji, przestępczości, wandalizmu, maltretowania i wykorzystywania seksualnego oraz morderstw i zabójstw. Szczególnie narażone na przemoc są osoby ze środowisk o wysokim poziomie biedy. Jednak przemoc występuje nie tylko w rodzinie, coraz głośniej mówi się o przemocy w szkole. Tylko w ostatnim roku, aż 32% uczniów szkół podstawowych padło ofiarą przemocy fizycznej, a 53 % psychicznej. Pobicia, agresja, kradzieże, napady, cyberprzemoc - to niestety zjawiska coraz powszechniejsze.

4) **Zapobieganie zaburzeniom spowodowanym nadmiernym spożywaniem alkoholu i używaniem substancji psychoaktywnych** - zaburzenia związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu i z używaniem substancji psychoaktywnych klasyfikowane są jako zaburzenia psychiczne i współwystępują z wieloma różnymi zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania, m.in. z przemocą, depresją i samobójstwami. Alkohol wywołuje znaczące zaburzenia w funkcjonowaniu psychicznym człowieka: bezsenność, depresję, niepokój, próby samobójcze, zmiany osobowości, amnezję. Nadużywanie alkoholu zwiększa przestępczość, jest powodem powstawania problemów w rodzinach oraz ich rozpadu. Przewlekły alkoholizm prowadzi do chorób psychicznych. Powszechnie uważa się, że szczególnie narażone na przyjmowanie substancji psychoaktywnych są dzieci i młodzież, ponieważ oprócz potrzeby poszukiwania przyjemności, cechuje je duża ciekawość i potrzeba eksperymentowania. Nie tylko walka z nudą jest częstym powodem eksperymentowania, ale także ucieczka od kłopotów w rodzinie, w szkole i w środowisku, jak i od problemów intrapsychicznych, takich jak: lęki, nieśmiałość, trudności emocjonalne. Dzieci i młodzież sięgają po substancje psychoaktywne często pod wpływem, a nierzadko nawet naciskiem grupy, w której chcą zaistnieć. Styl życia, moda, dostępność to tylko niektóre z czynników ułatwiających zachęcających do ich przyjęcia.

5) **Wspieranie zdrowego psychicznie procesu starzenia się** - zdrowie psychiczne ludzi w podeszłym wieku jest szczególnie narażone. Ludzi ci często stoją przed problemem samotności, bezużyteczności lub odrzucenia. Mogą pojawić się stany depresyjne i związane z nimi myśli i tendencje samobójcze. Do zaburzeń geriatrycznych, związanych ze starzeniem się, będących najczęściej skutkiem chorób somatycznych, należą: zespoły depresyjne (np. do 40% po udarze) i zaburzenia świadomości (do 30% wśród chorych hospitalizowanych w oddziałach somatycznych). Do odrębnej grupy zaburzeń, których czynnikiem ryzyka jest wiek, należą zespoły otępienia (do 10% populacji po 65 roku życia).

6) **Wspieranie pozytywnego rodzicielstwa i pierwszych lat życia**- dzieci to szczególna grupa narażona na powstawanie zaburzeń psychicznych wieku rozwojowego. 10 % wszystkich dzieci na świecie cierpi na poważne zaburzenia psychiczne, a tylko połowa z nich otrzymuje właściwe leczenie. Znaczny procent to dzieci z nadpobudliwością i deficytem uwagi, 1-3 % to dzieci z upośledzeniem umysłowym, a 10-20 % dzieci i młodzieży ma jedno lub więcej zaburzeń behawioralnych albo emocjonalnych. W Polsce w ostatnich latach ponad 94 000 dzieci leczyło się z powodu problemów psychicznych – co oznacza wzrost o 9 % w stosunku do roku 2000, w tym - 31 % z powodu zaburzeń emocjonalnych, 19 % z powodu upośledzenia umysłowego, 17 % z powodu zaburzeń związanych ze stresem. Zainwestowanie w zdrowy start życiowy wpływa na rozwój w dzieciństwie, w okresie dojrzewania i w wieku dorosłym. Pozytywne rodzicielstwo oznacza ujawnianie najlepszych stron dziecka poprzez słuchanie i okazywanie zrozumienia, chwalenie i zachęcanie do dalszych wysiłków, dostrzeganie oraz nagradzanie dobrych zachowań. Uwaga poświęcona dziecku i pochwała ze strony rodziców stanowią jeden z najważniejszych czynników motywujących dzieci. W ten sposób nie tylko wpłynie się pozytywnie na zachowanie dziecka, ale sprawi, że dziecko będzie czuło się szczęśliwe, kochane, chciane i bezpieczne, co z kolei stanowić będzie podstawę wysokiej samooceny i poczucia własnej wartości w dorosłym życiu.

7) **Wsparcie dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi**- do grupy ryzyka należą zwłaszcza osoby żyjące w złych warunków społeczno-ekonomicznych, mniejszości etniczne, imigranci, uchodźcy i bezdomni, grupy pozostające pod wpływem stresów społecznych w związku ze zmianami społeczno politycznymi i ekonomicznymi, osoby niepełnosprawne, rodziny i opiekunowie osób z zaburzeniami psychicznymi, osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi, oraz ludzie, którzy przechodzą zmiany życiowe takie, jak utrata pracy, rozwód, śmierć kogoś bliskiego.

## CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cele główne i szczegółowe Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015 przyjęte zostały zgodnie z określonymi do realizacji dla samorządów powiatowych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2011 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U z 2011 roku, Nr 24, poz. 128).

**CEL GŁÓWNY:**

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom.

**Cel szczegółowy:**

1.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

**1.1.1.** Realizacja lokalnego programu promocji zdrowia psychicznego.

Termin realizacji: praca ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób biorących udział w programie w każdym roku.

**Cel szczegółowy:**

**1.2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.**

**1.2.1.** Realizacja programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób biorących udział w programie w każdym roku.

**Cel szczegółowy:**

**1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.**

**1.3.1.** Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych sprzyjających podstawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

Termin realizacji: od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: odsetek populacji do której adresowany jest program, biorącej udział w programie.

**Cel szczegółowy:**

**1.4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.**

**1.4.1.** Tworzenie lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu.

Termin realizacji: do grudnia 2013r.

Wskaźnik monitorujący: liczba utworzonych ośrodków.

**CEL GŁÓWNY:**

2. **Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.**

**Cel szczegółowy:**

**2.1. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.**

**2.1.1.** Realizacja programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępnie do różnych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej w powiecie.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba placówek biorących udział w programie w każdym roku.

**2.1.2.** Integrowanie działalności placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej poprzez tworzenie lokalnego centrum zdrowia psychicznego, zapewniającego mieszkańcom powiatu kompleksową (stacjonarną i niestacjonarną) opiekę w zakresie zdrowia psychicznego.

Termin realizacji: do grudnia 2013r.

Wskaźnik monitorujący: liczba utworzonych centrów, liczba osób objętych opieką centrum w stosunku do ogółu ludności powiatu, struktura organizacyjna centrum

**Cel szczegółowy:**

**2.2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.**

**2.2.1.** Realizacja lokalnego programu poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Termin realizacji: realizacja ciągła od stycznia 2012r.

Wskaźnik monitorujący: wzrost liczby osób korzystających z poszczególnych form pomocy w każdym roku.

**2.2.2.** Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: % udziału wydatków na pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w ogólnych wydatkach PCPR.

**Cel szczegółowy:**

**2.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.**

**2.3.1.** Realizacja lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspierania zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi

Termin realizacji: ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób i placówek objętych projektem.

**2.3.2.** Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Termin realizacji: ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób objętych różnymi formami działalności w każdym roku.

**2.3.3.** Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób/ firm do których adresowana jest kampania w każdym roku.

**2.3.4.** Zwiększenie udziału zagadnień zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowego urzędu pracy.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmująca zatrudnienie na skutek działań PUP w każdym roku.

**Cel szczegółowy:**

**2.4. Skoordynowanie różnych form pomocy**

**2.4.1.** Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację programu z zadaniami:

- opracowania lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, potrzeby ludności powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do ich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywacji zawodowej.

- realizacji, koordynowania i monitorowania programu.

Termin realizacji: do sierpnia 2011r.

Wskaźnik monitorujący: dokument powołujący.

**2.4.2.** Opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Termin realizacji: do września 2011r.

Wskaźnik monitorujący: przygotowany program.

**2.4.3.** Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób objętej programem w każdym roku.

**2.4.4.** Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Termin realizacji: realizacja ciągła od października 2011r.

Wskaźnik monitorujący: publikacja

## Okres i sposób realizacji Programu

Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego będzie realizowany w latach 2011-2015. W celu koordynacji realizacji wskazanych wyżej działań został powołany Powiatowy Zespół Koordynujący realizację Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Średzkiego na lata 2011-2015. Corocznie opracowywany będzie szczegółowy harmonogram działań uwzględniający wszystkie założone cele i propozycje realizatorów programu. Harmonogram zostanie opracowany przez Zespół Koordynujący do końca listopada roku poprzedzającego rok jego realizacji. Poszczególni realizatorzy działań wskazanych w harmonogramie są zobowiązani do składania do 31 marca rocznych sprawozdań z realizacji Programu w roku poprzednim do Wydziału Edukacji, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego. Powiat zobowiązany jest do przesyłania ministrowi właściwemu do spraw zdrowia lub wskazanemu przez niego podmiotowi w terminie do 15 maja rocznego sprawozdania z wykonania zadań objętych harmonogramem realizacji Programu w roku poprzednim. Bezpośrednimi realizatorami Programu są: Wydział Edukacji, Kultury i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Powiatowy Ośrodek Edukacji, Środowiskowy Dom Samopomocy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz szkoły ponadgimazjalne. Lista realizatorów nie jest zamknięta. W realizacji programu mogą brać udział wszystkie instytucje, jednostki organizacyjne i organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Średzkiego. Nie wyklucza się również realizacji programu we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (gminy z terenu powiatu, samorząd województwa).

## Źródła finansowania Programu

Program finansowany będzie w ramach zadań własnych ze środków Powiatu Średzkiego, Funduszu Pracy, środków UE i budżetu państwa, PFRON, NFZ, dotacji i konkursów.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Witold Jurkowski